

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A FORM OF REALIZATION OF THE RIGHT OF OWNERSHIP IN THE FIELD OF MANAGEMENT

Пашинін О.А., здобувач ступеня доктора філософії в галузі права
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Статтю присвячено одному з актуальних питань у сфері господарювання – публічно-приватному партнерству. Дослідження спрямоване на конкретизацію юридично значущих характеристик публічно-приватного партнерства як форми реалізації права власності у сфері господарювання. Досягненню мети сприяв аналіз наукових джерел з питань співвідношення понять державно-приватного партнерства і публічно-приватного партнерства, широкого та вузького підходів до визначення цього поняття, його ознак, мети, завдань і результатів, сфер застосування. Підтримано пропозицію заміни на законодавчому рівні терміну «державно-приватне партнерство» на термін «публічно-приватне партнерство», а також відмежування договірних від інших форм партнерства. Зроблено висновок, що мета, яка полягає у задоволенні публічних потреб, та очікувані результати від публічно-приватного партнерства є визначальними щодо обрання майнових об'єктів для співробітництва між публічними і приватними партнерами. У статті проаналізовані положення законодавства щодо форм і об'єктів публічно-приватного партнерства, правового режиму майна, яке використовується (створюється, набувається) у рамках публічно-приватного партнерства, прав та обов'язків публічних і приватних партнерів, що дозволило сформулювати висновки про таке партнерство як форму реалізації права власності. Доводиться, що передання публічним і приватним партнерами майна для його використання задля досягнення мети партнерства є здійсненням правомочності розпорядження майном. Щодо державної власності, то розпорядження поглинається поняттям управління об'єктами державної власності. Особливу увагу приділено аналізу судової практики, який підтвердив значення мети для відмежування відносин публічно-приватного партнерства від інших подібних, дозволив з'ясувати можливі порушення права державної або комунальної власності та способи його захисту.

На основі зроблених узагальнень, аналізу законодавства та судової практики виділено основні юридично значущі характеристики ППП як форми реалізації права власності у сфері господарювання.

Ключові слова: господарська діяльність, розпорядження майном, публічно-приватне партнерство, публічні інтереси, інвестиції, захист прав та інтересів.

The article is devoted to one of the most topical issues in the field of economic activity – public-private partnership. The study is aimed at specifying the legally significant characteristics of public-private partnership as a form of implementation of property rights in the economic sphere. This goal was achieved by analyzing scientific sources on the correlation between the concepts of state-private partnership and public-private partnership, broad and narrow approaches to the definition of this concept, its features, purpose, objectives and results, and areas of application. The author supports the proposal to replace the term 'state-private partnership' with the term 'public-private partnership' at the legislative level, as well as to distinguish contractual from other forms of partnership. The author concludes that the purpose of public needs satisfaction and the expected results of public-private partnership are decisive for the selection of property objects for cooperation between public and private partners. The article analyses the provisions of legislation on the forms and objects of public-private partnership, the legal regime of property used (created, acquired) within the framework of public-private partnership, and the rights and obligations of public and private partners, which allowed the author to draw conclusions about such partnership as a form of realization of property rights. The author proves that the transfer of property by public and private partners for its use to achieve the partnership goal is an exercise of the right to dispose of property. About state property, disposal is absorbed into the concept of management of state property. Special attention is paid to the analysis of court practice, which confirmed the importance of the purpose for distinguishing public-private partnership relations from other similar ones, and allowed to identify possible violations of the right to state or municipal property and the ways of its protection.

Based on the generalizations made and the analysis of legislation and case law, the author identifies the main legally significant characteristics of PPP as a form of exercise of property rights in the economic sphere.

Key words: business activity, property management, public-private partnership, public interests, investment, protection of rights and interests.

Сфера господарювання характеризується різноманітними формами і способами взаємодії учасників господарських відносин. Однією з таких форм виступає публічно-приватне партнерство (далі – ППП), яке передбачає використання майна різних форм власності для здійснення господарської діяльності. У зарубіжних країнах ППП демонструє високу ефективність, зокрема в економічній, соціальній, гуманітарній сферах. В Україні у 2020 році було укладено два великих договори концесії морських портів, а відповідно до інформації Міністерства економіки України станом на 01 січня 2024 року на умовах державно-приватного партнерства (далі – ДПП) укладено 198 договорів, з них: 22 реалізується (10 – концесійних договорів, 6 – договорів про спільну діяльність, 6 – інші договори), 166 – не реалізується (115 – не виконуються, 51 – розірвані / закінчився термін дії), 10 призупинені через збройну агресію російської федерації [1]. З урахуванням того, що відносини ППП передбачають використання майна державної, комунальної та приватної власності, на практиці постають питання щодо суб'єктів, які приймають рішення про передання майна, складу і видів майна, правового режиму майна, що використовується /

набувається у відносинах ППП, долі майна після припинення цих відносин.

Частково відповіді на ці питання можна знайти у законодавстві. Законодавчу основу відносин ППП становлять положення Господарського та Цивільного кодексів України (далі – ГКУ, ЦКУ), законів України «Про державно-приватне партнерство» (є спеціальним законом щодо ППП), «Про концесію», «Про управління об'єктами державної власності», низки підзаконних нормативно-правових актів. Норми законодавства потребують аналізу в частині забезпечення реалізації і захисту права власності на майно, що використовується та/або створюється у відносинах ППП, зокрема з огляду на можливість активного використання цієї форми співробітництва держави і бізнесу у післявоєнній відбудові України.

Тематика ППП привертає увагу дослідників різних галузей науки: економічної, державного управління, юридичної та інших. Серед представників юридичної науки потрібно відмітити роботи О.М. Вінник, Г.Л. Знаменського, Р.А. Джабраїлова, А.О. Мазалової, О.Е. Сімсон, С.В. Терещенка, В.А. Устименка та інших, які присвятили увагу поняттю ППП, його ознакам, особливостям, видам

тощо, і напрацювання яких покладено в основу цього дослідження. Аналізуючи поняття ППП, деякі автори зауважують на майнових аспектах, зокрема: використання державної власності покладається в основу консолідованої системи взаємодії між державними і приватними партнерами [2, с. 11]; відносини власності включаються в сукупність відносин, які складають систему відносин ППП [3, с. 21]; взаємодія державної, комунальної та приватної власності розглядається як основа функціонування ППП, що формує специфіку відносин привласнення, а саме ППП забезпечує вибір найефективніших способів використання різних форм власності, оскільки відбувається їх конвергенція, що створює комбіновану форму власності, яка пропонує ефект синергії та участь бізнесу на всіх етапах реалізації проєкту [4, с. 138]. В юридичній науці розкриття ППП як форми реалізації права власності потребує додаткового дослідження.

Викладене підтверджує актуальність заявленої теми дослідження. Мета статті полягає у конкретизації юридично значущих характеристик ППП як форми реалізації права власності у сфері господарювання на основі аналізу наукових джерел, положень законодавства та практики його застосування.

ППП є певною формою співпраці публічних (в особі уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів) і приватних (юридичних осіб приватного сектора економіки) партнерів, яка базується на спільних інтересах і взаємовигідних умовах. Для розкриття ППП як форми реалізації права власності у сфері господарювання доцільно здійснити загальну характеристику ППП.

У вітчизняних наукових дослідженнях проводиться співставлення термінів ППП та ДПП з урахуванням, що саме визначення останнього було закріплено в однойменному Законі України. Більшість дослідників використовують ці терміни як синоніми, але звертають увагу, що термін ДПП властивий пострадянським країнам і виходячи з положень чинного законодавства значно звужує сутність цього поняття [5, с. 64]. Тому автори відстоюють думку щодо доцільності використання терміну ППП, звертаючи увагу в якості аргументів на те, що офіційне визначення ДПП охоплює як державне, так і комунальне майно, органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають самостійний конституційний статус і можуть мати різне бачення мети ДПП [6, с. 176; 7, с. 138]. Згідно з ст. 1 Закону України «Про державно-приватне партнерство» (далі – Закон про ДПП) це поняття визначено як співробітництво між державою України, АРК, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом [8]. Наведене визначення підтверджує включення до державних партнерів територіальних громад в особі органів місцевого самоврядування, а інші положення свідчать, що об'єктами ДПП виступає як державне, так і комунальне майно. До того ж, фактично термін ДПП є перекладом англійського терміну «public-private partnership» (PPP), який широко використовується в зарубіжній і вітчизняній теорії та практиці [9, с. 89].

Отже, заслугоує на підтримку думка поважних науковців щодо синонімічного значення термінів ППП та ДПП і пропозиції внести зміни до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо заміни тер-

міну ДПП на ППП, оскільки останній більшою мірою відповідає сучасній юридичній термінології та сутності такого партнерства. В розвиток цієї пропозиції доцільним буде замінити термін «державний партнер» на «публічний партнер».

В наукових роботах простежується широкий або вузький підхід до розуміння поняття і форм ППП. Прийнято розрізняти договірні (наприклад, договір концесії) та інституційні форми (наприклад, створення господарської організації корпоративного типу) ППП [10, с. 17]. Проте, більш правильним та таким, що ґрунтується на положеннях чинного законодавства, є підхід, за яким відмежовують відносини ППП від інших форм співробітництва держави або органів місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання приватної форми власності (створення суб'єктів господарювання, публічні закупівлі тощо).

Для розуміння сутності ППП необхідно звернути увагу на його ознаки, що закріплені у ст. 1 Закону про ДПП та проаналізовані у багатьох наукових роботах. До ознак ППП Законом віднесено: створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління (користування, експлуатація, технічне обслуговування) таким об'єктом; 2) довготривалість відносин (від 5 до 50 років); 3) передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення партнерства; 4) внесення приватним партнером інвестицій в об'єкт партнерства. Крім них, науковці серед юридичних ознак ППП також виділяють: суспільну необхідність в реалізації складного та довгострокового проєкту, для успішного здійснення якого державі чи територіальній громаді бракує можливостей, що й спонукає до залучення суб'єкта господарювання – приватного партнера; взаємодію публічного і приватного партнерів на рівноправних засадах; сфери застосування (їх перелік наведено у ст. 4 Закону про ДПП); об'єднання матеріальних та інших ресурсів, управлінського досвіду учасників ППП; визначені форми здійснення; надання державної підтримки здійснення ППП; задоволення публічного інтересу (державного, регіонального, місцевого) шляхом реалізації соціально-економічних або суспільно значущих проєктів [9, с. 95; 10, с. 18].

Для більш повного розуміння ППП як форми реалізації права власності у сфері господарювання потрібно брати до уваги мету, завдання та результати або ефекти такого співробітництва публічних і приватних партнерів. У широкому розумінні метою ППП виступає реалізація суспільно значущих проєктів у багатьох сферах соціально-економічного життя. Серед результатів або ефектів ППП звертають увагу на: економічні (одержання очікуваного економічного результату та інші), соціальні (активізація розвитку підприємницьких ініціатив, підвищення якості життя населення як результат розвитку територій, формування (реконструкція) об'єктів інфраструктури, створення та збереження робочих місць), екологічні (підвищення енергозбереження та енергоефективності, мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище) [3, с. 24–25].

Мета, завдання та результати є визначальними для обрання об'єктів ППП та конкретизації сфери і вимог до його використання, а саме задоволення громадських потреб. Також ці елементи дозволяють висловити думку, що ППП має потенціал на етапі післявоєнної відбудови України стати інструментом для: залучення інвестицій у певні соціально-економічні сфери; підвищення ефективності управління державним або комунальним майном; забезпечення реалізації важливих проєктів, сприяти створенню нових робочих місць, підвищенню екологічності, інноваційності, технологічності господарської діяльності. Зокрема, відповідний потенціал має така форма

ППП, як концесія. Серед її переваг дослідники вказують: додаткові бюджетні надходжень (сплата податків і концесійних платежів), залучення інвестицій, модернізація об'єктів державної або комунальної власності, кваліфіковане управління ними. Отже, у післявоєнній відбудові ця та інші форми ППП сприятимуть розвитку інфраструктури та виробленню ефективної послуги, розвитку соціально-орієнтованої ринкової економіки з чітко визначеними правилами та процедурами взаємодії різних зацікавлених сил суспільства [2, с. 11].

Зв'язок ППП з реалізацією права власності простежується на основі положень Закону про ДПП, якими встановлюються особливості реалізації цього права у сфері господарювання. Наявність цього зв'язку впливає зі ст. 5 Закону про ДПП, в якій закріплюються форми здійснення ППП, а саме: концесійний договір, договір управління майном за умови передбачення у ньому інвестиційних зобов'язань приватного партнера; договір про спільну діяльність та інші. Норми законодавства підтверджують, що укладання та виконання цих договорів прямо пов'язане з використанням майнових об'єктів (ст. 406 ГК України, ст. 1 Закону України «Про концесію»).

Обрання будь-якої форми ППП вимагає від власника (власників) майна прийняти рішення про передачу частини майна для здійснення ППП. Таке рішення й подальше його виконання з точки зору правомочностей власника належить до здійснення розпорядження майном шляхом його передачі у довгострокове користування. Це підтверджується положеннями ч. 3 ст. 7 названого Закону, в якій прямо закріплено, що передача приватному партнеру об'єкта державно-приватного партнерства, у тому числі його подальша реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення приватним партнером, не зумовлює перехід права власності на цей об'єкт до приватного партнера та не припиняє права державної чи комунальної власності на такий об'єкт. Такі об'єкти підлягають поверненню державному партнеру після припинення дії відповідного договору. Щодо земельних ділянок, наданих приватному партнеру державним партнером для здійснення державно-приватного партнерства, то у разі припинення (розірвання) договору, укладеного в рамках ППП, приватний партнер автоматично втрачає право на користування такою земельною ділянкою.

Щодо державної власності можна зазначити, що розпорядження поглинається поняттям управління об'єктами державної власності, яке має легальне визначення. Відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», ним розуміється здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб'єктами, визначеними цим Законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб, у тому числі щодо переданого та/або створеного на підставі договору, укладеного в рамках ДПП [11, статті 1, 3].

На задоволення державних та суспільних потреб як мету використання майна у рамках ППП вказується й у судовій практиці. Залежно від наявності чи відсутності відповідної мети суд встановлює правову природу укладеного договору і приймає рішення про можливість застосування тих чи інших способів захисту публічних прав. Наприклад, розглядаючи справу за позовом прокурора до Житомирської міської ради та ТОВ «Свободна енергія» про визнання недійсним договору та повернення майна, суд дійшов висновку, що, хоча за формальними ознаками спірний договір підпадає під визначення умов концесійного договору, однак матеріалами справи не підтверджено, що оспорюваний договір укладено з метою задоволення громадських потреб, як цього вимагає

концесія [12]. Переглядаючи цю справу, Касаційний господарський суд підтвердив позицію щодо громадських потреб як мети концесійного договору [13] тобто мети використання майна у рамках ППП.

В іншій справі Господарський суд Тернопільської області задовольнив позов прокурора до Управління з експлуатації майнового комплексу Тернопільської обласної ради та ПП «Креатор-буд» про визнання інвестиційного договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства недійсним, на підставі невідповідності його змісту Плану трансформації Тернопільського комунального дитячого будинку для дітей шкільного віку. Тобто суд встановив, що використання майна не забезпечує досягнення мети ППП – задоволення громадських потреб [14].

Конкретизація майна, яким власник може розпорядитися для здійснення ППП, відбувається на основі положень вищезгаданого Закону щодо об'єктів та сфер ППП. Загалом об'єкти ППП зазначені у ст. 7 Закону про ДПП. Об'єкт ППП може складатися з майна, що перебуває на балансі кількох державних, комунальних підприємств, установ, організацій, майна господарських товариств, 100 відсотків акцій (часток) яких належать державі, територіальній громаді чи АРК. Окремим об'єктом ППП можуть виступати існуючі, зокрема відтворені шляхом виконання будівельних робіт (реконструкція, реставрація, капітальний ремонт), технічного переоснащення, об'єкти фізичної культури і спорту державної чи комунальної власності, а також створені, новозбудовані об'єкти фізичної культури і спорту та/або їх окремі частини. Не можуть бути об'єктами ППП об'єкти, щодо яких прийнято рішення про приватизацію.

Сфери застосування ППП, перелік яких наведено у ст. 4 Закону про ДПП впливає на окреслення кола державного або комунального майна, що може використовуватися для здійснення ППП. Конкретизація об'єкта ППП здійснюється на етапі підготовки суб'єктом, який може бути публічним або приватним партнером, пропозиції про здійснення ППП з урахуванням мети, завдань та очікуваних результатів (ефектів) від того чи іншого проекту ППП, шляхом внесення інформації про наявність земельної ділянки, прав, пов'язаних з нею, та план заходів щодо оформлення прав на таку ділянку (у разі потреби), а також про оціночну вартість експлуатації (утримання) об'єкта державно-приватного партнерства та джерела фінансування його експлуатації (утримання) до концептуальної записки здійснення ДПП [15, п. 6].

Реалізація права власності шляхом передавання об'єкта для здійснення ППП тягне за собою встановлення певного правового режиму щодо цих об'єктів та обмеження здійснення правомочностей власника. Прикладами цьому слугують такі положення Закону про ДПП:

- незмінність протягом усього строку дії договору цільового призначення та форми власності об'єктів державної або комунальної власності, що передані приватному партнеру, що є одним з принципів ППП (ст. 3);

- не поширення на об'єкт ППП протягом строку дії укладеного в рамках ППП договору законодавства про оренду державного та комунального майна та законодавства, яким регулюється порядок списання такого майна; відповідні умови мають бути урегульовані договором, укладеним в рамках ППП (ч. 4 ст. 7);

- неможливість приватизації об'єктів ППП протягом усього строку здійснення партнерства (ч. 6 ст. 7).

Правовий режим майна у відносинах ППП зумовлює наділення приватного партнера певними правами та обов'язками щодо такого майна, які передбачено ч. 4 ст. 7 та ч. 4 ст. 8 Закону про ДПП:

- виникнення речових прав володіння та користування на об'єкт ППП, що переданий або збудований приватним партнером, які підлягають реєстрації в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

– відображення об'єктів ППП на балансі приватного партнера з відокремленням цих об'єктів від його майна, та ведення відокремленого обліку об'єктів ППП;

– право здійснювати від імені публічного партнера сервітут щодо прокладання та експлуатації ліній електропередачі, електронних комунікаційних мереж, трубопроводів, інших лінійних комунікацій, якщо у договорі про ППП передбачено надання їх в користування та/або управління;

– право передачі в оренду частини майна, що входить до складу об'єкта ППП, якщо це передбачено договором про ППП і в цьому договорі міститься вичерпний перелік майна, що може передаватися в оренду, умови передачі в оренду та порядок списання такого майна;

– право передачі за погодженням з публічним партнером всіх або частини своїх майнових прав, що впливають із договору, укладеного в рамках ППП, третій особі на строк, що не перевищує строку такого договору, якщо інше не встановлено цим договором, а також – в заставу всього комплексу прав приватного партнера, що впливають із договору, укладеного в рамках ППП.

Окремої уваги заслуговують питання виникнення права власності на майно, створене (збудоване) або придбане у рамках ППП. У Законі про ДПП закріплено, що право власності на рухоме майно, придбане ним для виконання договору, укладеного в рамках ППП, набувається приватним партнером, якщо інше не встановлено цим договором (ч. 4 ст. 7). У разі будівництва приватним партнером об'єкта ППП право власності на такий об'єкт виникає у держави або територіальної громади. Аналогічне положення міститься у Законі України «Про концесію» [16]. Договором, укладеним у рамках ДПП, може бути передбачено виникнення спільної часткової власності державного та приватного партнера на створювані (новозбудовані) об'єкти ППП. Оцінюючі наведене положення Закону, науковці звертають увагу на те, що це питання потребує значного доопрацювання, зокрема щодо розподілу майнових прав між учасниками партнерства, особливо щодо об'єктів прав інтелектуальної власності [7, с. 139].

Таким чином, у рамках ППП відбувається передання публічним і приватним партнерами певного майна для його використання задля досягнення мети партнерства, що свідчить про реалізацію цими суб'єктами права власності шляхом здійснення правомочності розпорядження. Розпорядившись у такий спосіб майном публічний партнер набуває право контролю та моніторингу виконання договорів, укладених у рамках ППП відповідно до ст. 21 Закону про ДПП, ст. 46 Закону України «Про концесію». З аналізу чинного законодавства також можна зробити висновок, що ППП як форма реалізації права власності зумовлює несення партнерами відповідальності: публічний партнер несе відповідальність перед суспільством за ефективність використання державної та комунальної власності, а при-

ватний партнер – значною мірою за виконання договору, укладеного в рамках ППП.

Питання контролю та відповідальності тісно пов'язані з можливістю реалізації права на захист публічних і приватних інтересів. Цікавим видається рішення суду Господарського суду Одеської області у справі за позовом заступника керівника Одеської обласної прокуратури в інтересах держави в особі Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України до Кароліно-Бугазької сільської ради Овідіопольського району Одеської області та ТОВ «Балкан-Плюс» про визнання окремих пунктів інвестиційного договору, укладеного в рамках здійснення державно-приватного партнерства, недійсними. Позов обґрунтовано тим, що на підставі укладеного договору право власності на побудований туристично-рекреаційний комплекс з належною інфраструктурою буде належить приватному партнеру, а тому три земельні ділянки комунальної власності, передані для реалізації цього договору, фактично назавжди вибудуть з комунальної власності. Суд відмовив в задоволенні позовних вимог на підставі положень Закону про ДПП щодо контролю, а також того, що прокурором не доведено належними та допустимими доказами наявності у вищевказаного Міністерства повноважень, передбачених законом, щодо захисту інтересів держави у сфері ДПП у випадку виявлення незаконності договорів у частині, що стосується порушення права комунальної власності [17].

Загалом, відносини ППП, що ставали предметом судового розгляду, демонструють широкий спектр проблемних питань практики, зокрема щодо мети використання майна державної або комунальної власності у рамках ППП, відповідальності публічного партнера перед суспільством, майбутньої фактичної долі майна (земельних ділянок комунальної власності) після припинення інвестиційного договору.

Підсумовуючи проведене дослідження можливо виділити такі юридично значущі характеристики ППП як форми реалізації права власності у сфері господарювання: 1) спеціальний суб'єктний склад відносин ППП, від якого залежить здійснення правомочностей власника майна у сфері господарювання; 2) мета використання майна – задоволення публічних інтересів, створення соціально та/або економічно корисного продукту; 3) є проявом здійснення правомочності розпорядження майном, яка щодо об'єктів державної власності поглинається поняттям управління майном; 4) правовий режим майна, яке використовується або набувається (створюється), залежить від конкретної форми здійснення ППП; 5) перехід до приватного партнера частини обов'язків і ризиків власника майна, а до публічного партнера функції контролю; 6) захист права власності здійснюється способом визнання договору недійсним та/або повернення майна в державу або комунальну власність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стан здійснення ДПП в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppvUkraini> (дата звернення: 02.04.2024).
2. Івашова Л.М. Теоретичні засади розвитку державно-приватного партнерства у світі та в Україні. *Вісник АМСУ. Серія: «Державне управління»*. 2015. № 1 (12). С. 7–15.
3. Залознова Ю. С., Бутенко Н. В., Петрова І. П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2(44). С. 21–28. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107691/5-Zaloznova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Орлова Н.С., Попова Т.О. Концептуальні засади публічно-приватного партнерства в Україні. *Наукові перспективи*. 2021. № 11. С. 133–144. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11\(17\)-133-144](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11(17)-133-144).
5. Запатріна І.В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проєктів і надання публічних послуг. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 4. С. 62–86.
6. Устименко В., Джабраїлов Р. Проблеми та перспективи впровадження державно-приватного партнерства у відносини у сфері господарювання. *Схід*. 2011. № 1. С. 175–178. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22009/49-Ustymenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 02.04.2024).
7. Горник В.Г., Сімак В.С. Безпекові аспекти нормативно-правового забезпечення взаємодії в сфері публічно-приватного партнерства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Т. 33 (72) № 5. С. 137–142. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/22>

8. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524.
9. Петрова І.П. Поняття державно-приватного партнерства: оцінка зарубіжних і вітчизняних визначень. *Вісник економічної науки України*. 2014. № 3. С. 88–99. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/87485/17-Petrova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 02.03.2024).
10. Вінник О. Публічно-приватне партнерство і громадянське суспільство: правові аспекти взаємодії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 3(97). С. 16–22.
11. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 46. Ст. 456.
12. Рішення Господарського суду Житомирської області від 26 січня 2022 р. по справі № 906/494/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103369661> (дата звернення: 17.04.2024).
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 09 серпня 2022 р. по справі № 906/217/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105837288> (дата звернення: 17.04.2024).
14. Рішення Господарського суду Тернопільської області від 07 червня 2023 р. по справі № 921/179/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111584514> (дата звернення: 17.04.2024).
15. Порядок проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства: постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2011 р. № 384. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-п#n274>.
16. Про концесію: Закон України від 03 жовтня 2019 р. № 155-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 48. Ст. 325.
17. Рішення господарського суду Одеської області від 09 серпня 2021 р. по справі № 916/126/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99122696> (дата звернення: 17.04.2024).